

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 2Co/28/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1121201681
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivana Jahnová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1121201681.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Jahnovej a členiek senátu JUDr. Michaely Královej a JUDr. Nadeždy Wallnerovej v spore žalobcov: X/ W. S., E. X.X.XXXX, I. D. Č.. X, X/ Š. S., E. X.XX.XXXX, I. D. Č.. X, X/ U. S., E. X.XX.XXXX, I. D. Č.. XX, X/ P. S., E. XX.X.XXXX, I. D. Č.. XX, všetci zastúpení JUDr. Soňou Soboňovou, advokátkou so sídlom Podzámska č. 8330/32, Nové Zámky, proti žalovanému: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Štefanovičova č. 4, Bratislava, zastúpený JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom Vajnorská č. 55, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I, č. k. 22C/13/2021-183, zo dňa 28.2.2023, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. k. 22C/13/2021-183, zo dňa 28.2.2023 v napadnutých výrokoch I, II, III a VI potvrdzuje.

Žalobcovia I, 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bratislava I, rozsudkom č. k. 22C/13/2021 -183, zo dňa 28.2.2023, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť za neoprávnený zásah do práva na ochranu súkromia žalobcovi 1/ istinu 3 000,- eur (výrok I), žalobcom 2/ a 3/ istinu po 2 000,- eur (výroky II, III), všetkým do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V zostávajúcom rozsahu žalobu žalobcov I/, 2/ a 3/ (výrok IV) a žalobu žalobcu 4/ v celom rozsahu (výrok V) zamietol. Žalobcom I/, 2/ a 3/ priznal proti žalovanému plný nárok na náhradu trov konania (výrok VI) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanému 4/ (výrok VII).

2. Takto súd prvej inštancie rozhodol v spore, v ktorom si žalobcovia 1/,2/,3/a 4/ uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy za neoprávnený zásah do práva na ochranu súkromia, titulom zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, teda za zásah do ich osobnostných práv. Žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v sume po 8000,- eur, žalobkyňa 3/ žiadala sumu 14 000,- eur, z ktorej sumu 8 000,- eur žiadala pre seba a sumu 6 000,- eur pre jej tri maloleté deti, a žalobca 4/ si uplatnil nárok vo výške 2 000,- eur. Žalovaný so žalobami nesúhlasil, namietal základ nároku, výšku požadovanej nemajetkovej ujmy, ako aj svoju pasívnu vecnú legitimitáciu. V prípade žalobkyne 3/ namietol aj spôsob uplatnenia náhrady nemajetkovej ujmy za jej deti.

3. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním skutkovo ustálil, že dňa 4.7.2020 došlo k dopravnej nehode, na následky ktorej zomrel starý otec žalobcov 1/ až 3/ Š. S.. Vinník dopravnej nehody - vodič B. I., ktorý porušením dopravných predpisov zavinil dopravnú nehodu, bol trestným rozkazom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 11T/95/2021 zo dňa 31.1.2022 právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov s podmieneným odkladom a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 4 rokov. Morové vozidlo značky K. Z. S. C.: I., ktorého vodičom bol vinník

dopravnej nehody, bolo v čase dopravnej nehody povinne zmluvne poistené u žalovaného. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ sú súrodenci, vnuci zomrelého Š. S.. Žalobca 4/ je manželom žalobkyne 3/, zároveň vzdialeným príbuzným zomrelého. Žalobcovia 1/ až 3/ zhodne opísali ich vzťah s nebohým starým otcom, považovali ho za otca, ktorý ich vychoval, staral sa o nich, v ich mladšom veku zabezpečoval stravu, ošatenie, financoval im školy, či zabezpečoval hospodárske zvieratá, učil ich rôzne domáce práce. Hoci majú aj rodičov, nebohého starého otca mali veľmi radi, trávili s ním väčšinu času aj z dôvodu, že žili v susedstve. Všetci traja súrodenci trpeli stratou starého otca, s jeho smrťou sa nevedia dodnes vyrovnáť. Žalobca 1/ ako jediný zo žalobcov žije a aj v čase smrti Š. S. žil na Slovensku. Bezprostredne po dopravnej nehode poskytol nebohému prvú pomoc, a teda bol svedkom zranenia nebohého. Vzťah s nebohým opísal ako intenzívny, nahrádzajúci rodičovskú starostlivosť. Uviedol, že v mladšom veku im nebohý starý otec zabezpečoval od stravy až po financie všetko, no po smrti starej matky v roku 2015 to bol práve žalobca 1/, ktorý sa o nebohého staral, navštevoval ho, zabezpečoval jedlo. Mali spoločné záľuby, ako starostlivosť o zvieratá či záhradu. Žalobca 2/ opísal vzťah s nebohým rovnako, poukázal tiež na starostlivosť a lásku, ktorú im nebohý dával. V čase dopravnej nehody a následnej smrti nebohého žalobca 2/ už nebýval na Slovensku, býval v zahraničí, kde aj pracoval, a to od jeho 17 roku života, t. j. od roku 2014. Domov chodil každé 4 mesiace na návštevu. Stratou starého otca ťažko prežíva, má pocit, akoby stratil rodiča. Žalobkyňa 3/ cíti stratou nebohého prázdno v srdci, a hoci má rodičov, starého otca aj ona považovala za svojho otca. Totožné so žalobcami 1/ a 2/ poukázala na výnimočný vzťah medzi nimi a nebohým. Uviedla, že v čase, kedy jej manžel - žalobca 4/ pracoval v zahraničí, sa vždy mohla spoľahnúť na starého otca, ktorý sa o všetko postaral, trávili spolu veľa času. Nebohý mal veľmi rád aj jej tri deti. Stratou nebohého ťažko znáša. V čase jeho smrti ani žalobkyňa 3/ nebola na Slovensku, keďže od roku 2017 žijú so žalobcom 4/ v Nemecku. Na Slovensko sa vracali iba raz ročne, kedy nebohého navštívili len na jeden deň. Trápilo ju, že sa nemohla zúčastniť ani pohrebu. Žalobca 4/ ako manžel žalobkyne 3/ tvrdil, že nebohého považoval za svojho starého otca, opísal ho ako nápomocného a spoľahlivého človeka, ktorému bol vďačný za starostlivosť. Nebohého poznal od detstva, už v tom čase ho navštevoval.

4. Po právnej stránke vychádzal súd prvej inštancie z ustanovenia § 11, § 13 odsek 1, 2,3, § 16 zákona č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník, článku 15 odsek 1,2, článku 16 veta prvá, článku 19 odsek 1, Ústavy SR, § 4 odsek 1,2,4, § 15 odsek 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla účinného v čase dopravnej nehody (ďalej aj zákon č. 381/2001 Z. z.). Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/177/2018 zo dňa 29.11.2018 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. 7. 2017, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR, číslo 8/2018, pod číslom R 61/2018, v znení: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu SR. sp. zn. ÚS 666/2016 ohľadom nemajetkovej ujmy vo vzťahu k povinnému zmluvnému poisteniu, podľa ktorého pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti s cieľom maximálne možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej úniovej regulácie. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný ako poisťovňa - poisťiteľ je v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. pasívne vecne legitimovaný, preto žalobcovia ako poškodení správne uplatnili svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči nemu. Na poistenie zodpovednosti vodiča motorového vozidla zn. K. Z. - B. I. sa vzťahuje zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a v danom poistnom vzťahu má žalovaný postavenie poisťovne. Z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody, za ktorú možno podľa § 13 Občianskeho zákonníka priznať peňažnú náhradu. Súd prvej inštancie uviedol, že nemajetkovú ujmu, v širšom poňatí treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z.. Ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. umožňuje poškodenému uplatniť jeho nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Preto dospel k záveru, že žalobcovia 1/ až 3/ majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému titulom § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka v spojení s § 4 ods. 1 písm. a) a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z.

5. Súd prvej inštancie ďalej argumentoval, že podľa Občianskeho zákonníka prislúcha ochrana osobnosti každej fyzickej osobe bez ohľadu na pôvod, rasu, národnosť, či sociálne postavenie. Predmetom ochrany je osobnosť človeka vo svojej celistvosti ako nehmotný statok, ktorý patrí konkrétnej fyzickej osobe. Právo na ochranu osobnosti je nescudziteľné a neprevoditeľné, za určitých podmienok ho môžu uplatňovať po smrti fyzickej osoby len najbližší príbuzní (§ 15 Občianskeho zákonníka). Obsahom tohto práva je zákaz akéhokoľvek zásahu, ktorý by bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú príkladom uvedené v § 11 Občianskeho zákonníka. Túto ochranu zákon zabezpečuje v plnom rozsahu aj vtedy, ak sú napadnuté len jednotlivé zložky osobnosti fyzickej osoby (napr. fyzická integrita, občianska česť, meno, podoba človeka, prejavy osobnej povahy a pod.). V občianskom práve platí zásada, že ohrozenie, resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením, porušením jeho osobnosti ako celku. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život, môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňovať jeho citové potreby, t. j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti čo i len jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú exemplifikatívne uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka. Prichádzajú do úvahy, pokiaľ hrozí alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére a majú rôznu povahu. Ktoré z týchto právnych prostriedkov príslušná fyzická osoba na ochranu svojej osobnosti uplatní, bude závislé v prvom rade na jej vôli ovplyvnenej predovšetkým intenzitou a povahou protiprávneho zásahu. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/265/2009 z 17.2.2011). Zároveň nie je vylúčené, že tým istým konaním, ktoré po smrti fyzickej osoby neoprávnené zasiahlo do osobnosti zomrelého (napr. jeho cti a dobrého mena), došlo zároveň k zásahu aj do osobnosti pozostalej osoby (napr. do jej práva na súkromie). Podľa okolností, za ktorých k takému konaniu došlo, prichádza do úvahy tak možnosť tzv. postmortálnej ochrany osobnosti zomrelého v zmysle ustanovenia § 15 Občianskeho zákonníka, ako aj možnosť ochrany osobnosti pozostalej osoby v zmysle § 11 až 13 Občianskeho zákonníka (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/84/2011). V súlade s rozhodovacou praxou súdov SR je aj úmrtie rodinného príslušníka spôsobené zavinením inej osoby pri dopravnej nehode neoprávneným zásahom do práva pozostalých na súkromie a rodinný život. Kľúčovým kritériom na ustálenie okruhu aktívne vecne legitimovaných subjektov je pritom intenzita vzťahu medzi pozostalým a nebohým, vzťah, ktorý intenzívne vplýva na rozvoj súkromia a rodinného života pozostalého. Nestačí preto len emocionálna ujma pri strate blízkeho, teda zažívanie smútku, ale treba skúmať zásah do osobnostných práv poškodeného - osoby, ktorá sa náhrady nemajetkovej ujmy domáha. V prípade úzkeho citového vzťahu potom smrťou dochádza u pozostalého k ujám takej intenzity, ktoré je potrebné odškodniť. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že čím intenzívnejší bol vzťah medzi pozostalým a nebohým v čase smrti, tým dochádza k ťažším citovým ujám na strane pozostalého. U vzdialenejších príbuzných, ako je tomu u žalobcov 1/ až 3/ (vnuci - starý rodič), musia existovať konkrétne okolnosti, za ktorých je možné dospieť k záveru o danosti aktívne vecne legitimovaného subjektu. Takouto okolnosťou je napríklad existencia vzťahu medzi vnukom a starým rodičom obdobný ako medzi dieťaťom a rodičom, t. j. nahradenie postavenia členov rodiny (rodičia a deti, či manželia), teda opätovne existujúca úzka citová väzba, či prevzatie roly rodiča. Okruh aktívne legitimovaných subjektov by však nemal tvoriť príliš široký okruh osôb.

6. Súd prvej inštancie zdôraznil, že vzhľadom na uvedené skúmal intenzitu vzťahov žalobcov 1/ - 4/ k nebohému Š. S.. Vychádzal z ich výpovedí, ako aj písomných prehlásení pripojených k žalobe. V prípade žalobcu 1/, ktorý mal v čase tragickej dopravnej nehody 20 rokov, išlo o náhlu stratu starého otca vo veku 74 rokov. Žalobca 1/ bezprostredne po dopravnej nehode poskytol pomoc nebohému, vytiahol ho z motorového vozidla, aby ho zachránil. Vzťah k nebohému opísal ako vzťah medzi otcom a synom, keďže ho za svojho otca považoval, a to napriek tomu, že žalobca 1/ spolu so súrodencami býval so svojimi rodičmi. Súd prvej inštancie konštatoval, že sa nebohý o neho a jeho súrodencov príkladmo staral, od malička im pomáhal, vychovával ich, zabezpečoval stravu, ošatenie, financoval im štúdium, staral sa o domáce zvieratá a učil ich domácim prácam. Bol to nápomocný a starostlivý starý otec, ktorý žil v ich

susedstve, a preto s ním boli v dennom kontakte. Po roku 2015, kedy zomrela stará mama, sa žalobca 1/ ujal starostlivosti o nebohého, okrem denných návštev mu zaobstaral aj jedlo. Hoci na spoločné výlety nechodili z dôvodu veku starého otca, mali spoločné programy, ako starostlivosť o zvieratá, či záhradu. Žalobca 1/ žil v blízkosti - v susedstve nebohého až do jeho smrti. U žalobcu 2/ súd prvej inštancie zohľadnil, že v čase smrti nebohého starého otca mal 22 rokov a už od svojich 17 rokov žil a pracoval v zahraničí. Intenzitu svojho vzťahu so starým otcom oprel žalovaný 2/ o spomienky z detstva, pričom vychádzal z rovnakých skutočností ako jeho brat - žalobca 1/. Považoval sa za najmilšieho vnuka svojho starého otca, po ktorom dostal aj meno. Na nebohého hľadel ako na svojho otca, ktorý mu od detstva poskytoval lásku, opateru, pomoc, finančne ho zabezpečil, zaobstaral jedlo, či šaty. U nebohého býval približne 2 roky, no aj neskôr boli v dennom kontakte, pomáhali si navzájom. Žalobca 2/ chodil domov na Slovensko štyrikrát ročne, kedy navštevoval aj starého otca. Hoci v čase smrti starého otca nebol doma, správa o jeho úmrtí ho silno zasiahla, dodnes sa s jeho stratou nevie vysporiadať. Žalobkyňa 3/, ktorá mala v čase smrti nebohého 30 rokov, hľadela na nebohého Š. S. ako na svojho otca, na ktorého sa vždy mohla spoľahnúť, ktorý sa o nich vždy s láskou staral, zabezpečil ich, pomohol im. Považovala ho za najlepšie starého otca, ktorého mala rada ako svoj život. Po jeho smrti cíti prázdnotu, pretože v jej živote predstavoval výnimočného človeka. Nebohý jej bol neustále k dispozícii, pomáhal jej v starostlivosti o deti, či zariadení nového domu, bol jej oporou v čase, kedy jej manžel - žalobca 4/ pracoval dlhší čas v zahraničí. Citové väzby boli medzi nimi silné, aj keď už 3 roky pred smrťou nebohého žila žalobkyňa 4/ v zahraničí. Na návštevy potom chodila raz, dvakrát ročne, avšak starého otca vždy navštívila. Stratu nebohého ťažko zvláda, tvrdila, že už nemá dôvod sa vracieť domov na Slovensko. U osoby žalobcu 4/ súd prvej inštancie konštatoval, že medzi ním a nebohým bol vzdialený príbuzenský vzťah, keďže bol vnukom brata nebohého, ale zároveň manželom žalobkyne 3/. Žalobca 4/ sa s nebohým od detstva stretával, mal s ním dobrý vzťah, volal ho starým otcom, za ktorého ho aj považoval. Bol mu vďačný za pomoc, ktorú mu poskytoval v čase jeho neprítomnosti, za starostlivosť o jeho rodinu. Jeho smrť ho taktiež veľmi zasiahla, o to viac, že videl trpieť svoju manželku a deti.

7. Súd prvej inštancie na základe uvedeného považoval existenciu intenzívnych citových a rodinných väzieb medzi vnukmi nebohého (žalobcami 1/ až 3/) a nebohým Š. S., ktorých vzťah bol obdobný, ba možno rovnaký ako vzťah medzi rodičom a dieťaťom, za preukázanú. Ich vzťahy charakterizovali vzájomná pomoc, súdržnosť, láska a opatera. Žalobcovia 1/ až 3/ v dôsledku zavineného konania vodiča motorového vozidla K. Z., ktoré ako následok vyvolalo úmrtie ich starého otca prišli o možnosť tráviť so starým otcom spoločné chvíle a ďalej rozvíjať a budovať ich vzťah, a to aj napriek vyššiemu veku nebohého. Protiprávnym zásahom im preto bola spôsobená ujma, ktorá bráni napĺňať citové potreby pozostaleho, ktorému tým vznikla nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, t. j. sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj emocionálna sféra. Pri úmrtí členov rodiny môže pozostalá osoba utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensťva s blížkou osobou. Takýto zásah do osobnostnej sféry fyzickej osoby spôsobený konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že na strane žalobcov 1/ až 3/ boli preukázané všetky podmienky vzniku nemajetkovej ujmy, pričom priznanie žiadnej inej formy morálneho zadošťučinenia sa nezdá, s ohľadom na okolnosti prípadu za postačujúce. Cieľom poskytnutia nemajetkovej ujmy v peniazoch je aspoň čiastočné zmiernenie utrpenej ujmy, berúc do úvahy najmä to, že navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Súd prvej inštancie mal za to, že v konaní bol nepochybne preukázaný neoprávnený zásah do zákonom chráneného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť osobnosť fyzickej osoby, existencia nemajetkovej ujmy v osobnostnej integrite žalobcov 1/ až 3/ a príčinná súvislosť medzi nimi, ako aj protiprávne konanie vinníka dopravnej nehody, ktorý bol právoplatným trestným rozkazom uznaný vinným. Súd prvej inštancie poukázal na to, že smrť blízkej osoby je pre pozostalých príbuzných traumatizujúcou udalosťou. V okamihu spôsobenia smrti fyzickej osoby neoprávneným konaním dôjde k zásahu do jednej z najdôležitejších hodnôt spoločnosti. Medzi blízkyimi osobami existujú vzájomné sociálne, morálne, kultúrne a citové väzby vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, preto ak dôjde k úmrtiu jednej z týchto fyzických osôb zavinením inej osoby, považuje sa takéto konanie za neoprávnený zásah do práva na súkromie ostatných osôb tvoriacich spoločenstvo. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými osobami najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. V prípadoch, keď došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov 1/ až 3/ chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je aj rodinný život, je z objektívneho hľadiska strata jedného z členov spoločenstva nenapraviteľnou ujmu, ktorá stíha jeho zostávajúcich členov. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej

inštancie aplikoval voľnú úvahu, pričom vychádzal z okolností prípadu, výpovedí žalobcov a svedka - vinníka nehody, skúmal kritériá na strane žalobcov, nebohého, ako aj vinníka. Žalobcovia 1/ až 3/ ťažko vnímali prázdnotu, ktorú pociťovali po smrti nebohého. Vinník dopravnej nehody sa im neospravedlnil, ani ich nijak nekontaktoval. Hoci B. I. bol právoplatne odsúdený za prečin usmrtenia Š. S., keďže proti trestnému rozkazu Okresného súdu Rimavská Sobota nepodal opravný prostriedok, za smrť nebohého sa necítil byť vinný. Vyjadril však ľútosť a poukázal na to, že musí žiť s vedomím, že zomrel človek. Vinník dopravnej nehody vo svojej výpovedi v spore tvrdil, že motorové vozidlo, ktoré riadil nebohý, išlo príliš rýchlo a nikto z posádky nepoužil bezpečnostný pás. Súd prvej inštancie na tieto tvrdenia neprihliadol, keďže neboli ničím preukázané. Argumentoval, že tieto tvrdenia mohol vinník nehody uplatniť v rámci svojej obrany v trestnom konaní, či v prípadnom odpore proti trestnému rozkazu, ktorý však nepodal. Tým akceptoval rozhodnutie súdu o jeho vine a treste. Pokiaľ ide o prípadnú spoluvinu nebohého na dopravnej nehode, na ktorú žalovaný v závere konania poukázal, tá podľa súdu prvej inštancie tiež nebola v konaní preukázaná, a preto pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy sa ňou nezaoberal. Súd prvej inštancie mal preukázané, že úmrtím starého otca žalobcov 1/ až 3/ v dôsledku dopravnej nehody došlo k pretrhnutiu úzkych a rodinných väzieb týchto žalobcov. Smrťou Š. S. bola žalobcom 1/ až 3/ spôsobená trvalá a neodstrániteľná ujma, pretože zosnulý už nebude členom ich rodiny, došlo k nenapraviteľnej ujme, ktorú možno zmierniť len priznaním peňažnej satisfakcie. U žalobcov 1/ až 3/ podľa súdu prvej inštancie došlo k zásahu do ich práva na súkromie, ktoré zahŕňa právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, a do práva na súkromný a rodinný život. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie s poukazom na § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka prihliadol aj na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Uviedol, že smrť blízkej osoby je možné ťažko vyčíslieť peniazmi, a teda určiť ekvivalentnú náhradu. V takomto prípade náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje len určitú satisfakciu, ktorej úlohou je iba do istej miery odškodniť stratu pozostalým, resp. zmierniť následky neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život. Pri zistenom skutkovom stave, kedy došlo k úmrtiu nebohého Š. S. v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, s prihliadnutím na vek žalobcov 1/ až 3/ a zosnulého v čase jeho smrti, odsúdenie vinníka dopravnej nehody za prečin usmrtenia, súd prvej inštancie žalobcovi 1/ priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3000,- eur, žalobcovi 2/ v sume 2000,- eur a žalobkyňi 3/ v sume 2000,- eur. Uviedol, že napriek tomu, že ide o rovnocenných súrodencov, ktorí totožne opísali ich citové väzby s nebohým, prihliadol na skutočnosť, že žalobcovia 2/ a 3/ v čase úmrtia nebohého už viac rokov nežili na Slovensku, čím ich vzťahy k nebohému reálne nemohli byť tak silné ako v prípade žalobcu 1/, ktorý bol naďalej v dennom osobnom kontakte s nebohým starým otcom. Žalobcovia 2/ a 3/ potvrdili, že sa síce na Slovensko vracali, avšak ich pobyt doma nebol dlhodobý, a preto styk so starým otcom nebol rovnaký ako styk žalobcu 1/ s ním. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie priznanú náhradu nemajetkovej ujmy odstupňoval. Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax slovenských súdov v obdobných veciach súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 12C/17/2019 zo dňa 4.6.2021, ktorým bola vnukom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy po 1 250,- eur, rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 22Co/25/2022 zo dňa 29.11.2022, ktorým bola starým rodičom priznaná suma 5000,- eur za stratu mladšieho vnuka. Súd prvej inštancie poukázal na to, že aj keď je prax súdov rôznorodá, je nevyhnutné každý prípad posúdiť individuálne, najmä pokiaľ ide o intenzitu vzťahov medzi pozostalými a nebohým. V danom prípade považoval súd prvej inštancie za spravodlivé, primerané a v súlade so zásadou primeranosti a proporcionality priznať žalobcom 1/ až 3/ vyššie uvedené sumy, a to aj z dôvodu, že hoci nebohého považovali za otca a preukázali silné citové vzťahy, nebolo možné opomenúť, že žalobcovia 1/ až 3/ mali rodičov, s ktorými predtým žili v spoločnej domácnosti. Taktiež už žalobcovia 1/ až 3/ mali vlastné rodiny, ktoré im poskytovali oporu po strate blízkej osoby. Rovnako súd prvej inštancie zásadu proporcionality aplikoval aj na žalovaného, ktorý je subjektom pôsobiacim v oblasti poisťovníctva, dlhoročne poskytujúcim služby v oblasti poistenia majetku, životného poistenia, preto priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy nepovažoval za neprimeranú, či pre neho likvidačnú. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu žalobcov 1/ až 3/ vo zvyšnej časti, nad priznané sumy zamietol. Ohľadom žalobkyňou 3/ požadovaných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k jej trom maloletým deťom, t. j. vo výške 6 000,- eur, sa súd prvej inštancie stotožnil s procesnou obranou žalovaného. Uviedol, že žalobkyňa 3/ vo vzťahu k nároku jej maloletých detí nie je aktívne legitimovaná. Osobnostné práva patria konkrétnej fyzickej osobe, ktorá sa môže domáhať ich ochrany v prípade porušenia. Právo na ochranu osobnosti je nescudziteľné a neprevoditeľné. Pokiaľ žalobkyňa 3/ mala za to, že úmrtím nebohého došlo k zásahu aj do osobnostných práv jej detí, potom žalobu mali podať aj jej maloleté deti v zastúpení rodičov, teda žalobkyne 3/ a žalobcu 4/. Keďže žalobcovia v priebehu konania nenavrhli pristúpenie ďalších subjektov na stranu žalobcov, potom sa žalobkyňa 3/ nemohla účinne domáhať ochrany práv iných osôb, a to ani v prípade, ak išlo o jej maloleté

deti. Vo vzťahu k nároku žalobcu 4/ súd prvej inštancie konštatoval nepreukázanie aktívnej vecnej legitímácie, resp. zásah do jeho osobnostných práv. Poukázal na to, že žalobca 4/ nebol s nebohým v priamom príbuzenskom vzťahu a úzky citový vzťah s nebohým, emocionálnu blízkosť vzájomného vzťahu, nepreukázal. U žalobcu 4/ išlo o smútok zo straty vzdialenejšieho člena rodiny jeho manželky, ktorý im bol nápomocný v ťažších chvíľach, a najmä smútok z dôvodu utrpenia jeho manželky. Žalobca 4/ bol preukázateľne vďačný nebohému za starostlivosť, opateru a lásku, ktorú poskytoval jeho manželke a deťom v čase, kedy sa nachádzal v zahraničí. Avšak uvedené, ako ani kontakt s nebohým v mladšom veku nedokazujú existenciu úzkej citovej väzby medzi nimi, čím súd prvej inštancie nemal za preukázanú existenciu vzťahu, ktorý by bol obdobný vzťahu medzi žalobcami 1/ až 3/ a nebohým. V sporoch o ochranu osobnosti sa nahrádza ujma na osobnostnom práve a nie duševné útrapy. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že u žalobcu 4/ nedošlo k zásahu do jeho práva na súkromie, a preto mu nevzniklo právo na kompenzáciu citovej ujmy.

8. Súd prvej inštancie poukázal aj na to, že právna zástupkyňa žalobcov na pojednávaní dňa 28.02.2023 navrhla vydať v spore rozsudok pre zmeškanie žalovaného, ktorý sa bez ospravedlnenia nedostavil na pojednávanie. Súd prvej inštancie tomuto návrhu nevyhovel, pretože žalovaný bol v predmetnom konaní od počiatku aktívny, využil právo na vyjadrenie sa k žalobe, aktívne plnil svoje procesné povinnosti, zároveň sa zúčastnil všetkých pojednávaní, a to aj pojednávania nariadeného na deň 24.1.2023, ktoré sa odročilo na deň 28.2.2023 už len za účelom doručenia písomných záverečných rečí.

9. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 odsek 1 zákona CSP podľa úspechu strán v spore.

10. Žalovaný podal proti výrokom I, II, III, a VI rozsudku odvolanie. Súdu prvej inštancie vytyka, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odôvodnenie rozsudku považuje za nepresvedčivé, tvrdí, že súd prvej inštancie sa nevyšporiadal so všetkými jeho námietkami. Má za to, že z vykonaného dokazovania vyplynuli dôvody na nepriznanie náhrady, ku ktorej podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie nechcel pristúpiť. Zníženie súd prvej inštancie právne neodôvodnil a žalovaný sa domnieva sa, že konajúci súd prvej inštancie sa riadil etickými princípmi na úkor právneho hodnotenia. Podľa žalovaného súd prvej inštancie v konaní dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, pretože v bode 20 odôvodnenia rozsudku nesprávne ustálil záver, že na spoluzavinenie zosnulého Š. S. (ďalej „zosnulý“) neprihliada. Spoluzavinenie však malo súvisieť nie len so skutočnosťou, či bol zomrelý počas jazdy krátko pred nehodou pripútaný bezpečnostným pásom, ale taktiež s prekročením maximálnej povolenej rýchlosti. Tieto skutočnosti mohli na strane zosnulého prispieť nie len k samotnému vzniku poistnej udalosti, ale taktiež aj prispieť k jej tragickému následku. Žalovaný preto argumentuje, že súd prvej inštancie mal na tieto skutočnosti prihliadať, a ak na ne prihliadať nechcel, mal riadne a presvedčivo zdôvodniť prečo sa odkláňa od judikatúry. V zmysle uvedeného zastáva žalovaný názor, že zomrelý postupoval v rozpore s ustanovením § 417 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Predmetným konaním zosnulý zanedbal svoju povinnosť odvrátiť hroziacu škodu, ktorú mu kladie generálna klauzula o všeobecnej zodpovednosti za škodu, pretože dobrovoľne akceptoval riziko prípadného poškodenia svojho zdravia až smrti. Na uvedené správanie nebohému poukázal v konaní svojou svedeckou výpoveďou vinník dopravnej nehody B. I., čo nebolo relevantne vyvrátené. Spoluzavinenie poškodeného vníma ustálená súdna prax ako prirážajúcu okolnosť. Žalovaný poukázal na záver rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.9.2019, sp. zn. 3Cdo/213/2017 podľa ktorého, „V prípade žalobcu žalovaná namietala jeho spoluzavinenie a teda jeho spoluúčasť na škode z dôvodu, že žalobca nastúpil do motorového vozidla s vodičom, o ktorom vedel, že je pod vplyvom alkoholu a zároveň porušil zákonnú povinnosť keď nebol pripútaný bezpečnostným pásom s poukazom na § 8 ods. 1 Zákona č.8/2009 Z. z. o cestnej premávke. Z uvedených dôvodov žalovaná pri vypradávaní nárokov žalobcu pristúpila k ich kráteniu o 40 %. Súd tieto námietky žalovanej o spoluzavinení žalobcu považoval za dôvodné... poškodený tým, že nastúpil do vozidla ako spolujazdec spolu s vodičom, ktorý bol pod vplyvom alkoholu porušil generálnu prevenciu podľa § 415 Občianskeho zákonníka.“ Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.3.2019, sp. zn. 3Cdo/66/2018 „Úraz bol spôsobený aj vlastným zavinením žalobcu, ktorý bol v tom čase pod vplyvom alkoholu. Jeho spoluzavinenie určil súd vo výške 50 %.“ Žalovaný ďalej namieta, že výšku náhrady nemajetkovej ujmy síce určuje súd, ale s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalobcovia si môžu uplatniť v zásade akúkoľvek výšku, avšak musia svoj nárok dôsledne odôvodniť a preukázať. Nárok žalobcov sa odvíja od vzťahu s

poškodeným a od zásahu do tohto vzťahu, preto je potrebné podrobne skúmať jednotlivé vzťahy a ich intenzitu. Intenzita vzájomných vzťahov sa v rámci rodiny líši a je veľmi individuálna, preto nie je možné si nárokovať paušálnu sumu na základe stupňa príbuzenstva. Žalobcovia 2/ a 3/ sú síce príbuznými zomrelého, ale žijú už dlhšiu dobu samostatne a k vzájomnému kontraktu dochádzalo len veľmi zriedka nakoľko žili v zahraničí. Ani jeden zo žalobcov nekontaktoval nebohého zo zahraničia telefonicky alebo akýmkoľvek iným spôsobom, z ich vyjadrení vyplýva, že ku kontaktu dochádzalo v posledných rokoch iba asi dva krát za rok keď, prišli na Slovensko na pár dni. Žalovaný poukázal na to, že žalobcovia s výnimkou žalobcu 1/ ani neprišli na pohreb zosnulého. Žalobcovia argumentujú blízkym vzťahom so zomrelým a silnými citovými väzbami, dokonca na úrovni rodinných väzieb medzi rodičom a dieťaťom. Podľa žalovaného sú tieto ich tvrdenia v priamom rozpore s ich konaním, kedy si nedokázali ani zistiť dátum pohrebu zosnulého, ani sa nezaujímali o trestné konanie, či dôjde k objasneniu skutku v ktorého následku nebohý zomrel a k potrestaniu vinníka. Neúčasť na pohrebe zomrelého žalobca 2/ zdôvodnil tak, že „ja som v tom čase pracoval, žiaľ ani na pohrebe som sa nevedel zúčastniť“ a žalobca 3/ a žalobca 4/ svoju neúčasť na pohrebe zdôvodnili tým, že „nakoniec som neprišla ani na pohreb lebo som mala zlú informáciu o dni pohrebu“, Uvedené zdôvodnenia neúčasti na pohrebe zosnulého nepovažuje žalovaný za reálne dôvody ospravedlňujúce neúčasť na pohrebe tak blízkej osoby akým im podľa ich vlastných tvrdení mal byť zosnulý. Samotná neúčasť na pohrebe svedčí proti tvrdenému blízkemu vzťahu medzi žalobcami a zosnulým. Podľa žalovaného sa súd prvej inštancie s touto skutočnosťou nevyšporiadal, a to ani v kontexte dlhodobého pobytu žalobcov 2/, 3/ a 4/ v zahraničí, kde majú už vlastný život a ku kontaktu so zosnulým dochádzalo v uplynulých rokoch len veľmi zriedka, čo má svedčiť o spretrhaní blízkych citových väzieb, ktoré aj keby v mladom veku žalobcov medzi zosnulým boli, tak nič nenasvedčuje tomu, že pretrvávali aj v čase smrti zosnulého. Žalovaný namietá, že súd prvej inštancie žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil, ako žalobcovia výpoveďou preukázali tak intenzívny zásah do ich osobnostných práv, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, patrí stále iba tej, ktorej konkrétnej fyzickej osobe, ktorá je povinná tento zásah preukázať. Má za to, že v konkrétnych prípadoch nie je úlohou súdu „predvídať“ zásah do osobnostných práv žalobcov, naopak, je povinnosťou žalobcov tento zásah a jeho intenzitu preukázať. Žalovaný tvrdí, že citová väzba, jej intenzita je v konaní nepreukázané, a tak nie je preukázaný nárok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch ako doplnok k iným/základným inštitútom náhrady zásahu do ich osobnosti. Ďalej žalovaný namietá, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nedostatočne a chybné odôvodnené. Tvrdí, že súd prvej inštancie v rozpore s ustanovením § 220 CSP neuviedol aké skutočnosti považoval za preukázané, ktoré za preukázané nepovažoval, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Odôvodnenie je teda podľa žalovaného nepreskúmateľné. Vzhľadom na uvedené žalovaný odvolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu voči žalobcov 1/, 2/ a 3/ zamietne.

11. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ tvrdenia žalovaného v odvolaní považovali za účelové, nepravdivé a v rozpore s výsledkami dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie. Odôvodnenie rozsudku považujú za dostatočné a presvedčivé. Podľa žalobcov 1/, 2/ a 3/ súd prvej inštancie postupoval správne, keď neprihliadol na hypotetické spoluzavinenie dopravnej nehody nebohým, nakoľko žiadne z tvrdení svedka - pôvodcu dopravnej nehody o spoluzavinení dopravnej nehody nebohým nebolo v konaní preukázané. Pôvodca dopravnej nehody tvrdenia uviedol prvýkrát až v konaní pred súdom prvej inštancie v rámci jeho výsluchu, pričom obdobné námietky neuplatnil v trestnom konaní, v ktorom bol právoplatne odsúdený. Táto skutočnosť spochybňuje tvrdenia pôvodcu nehody. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ poukázali na to, že súd prvej inštancie nebol oprávnený preskúmať právoplatné súdne rozhodnutie vydané v trestnom konaní. K intenzite vzťahu medzi nebohým a žalobcami 1/, 2/ a 3/ uviedli, že s nebohým žili, (na jednom dvore s ním), celý život. Žalobca 1/ bol s nebohým až do jeho smrti niekoľkokrát denne, keďže okrem inej starostlivosti o starého otca mu denne nosil raňajky, obedy a večere. Do zahraničia sa odsťahovali žalobcovia 3/ a 4/ až v dospelosti, iba 3 roky pred usmrtením nebohého. Žalobca 2/ rade sa do zahraničia za prácou odsťahoval tiež až na prahu dospelosti, vo veku 17 rokov. Vzhľadom na intenzitu vzťahu žalobcov s nebohým ide o zanedbateľné obdobie, pričom žalobcovia dodávajú, že vždy, keď prišli na Slovensko (niekoľkokrát do roka) navštívili starého otca a žalobca 2/ v čase, keď sa vrátil na Slovensko, dokonca navštevoval nebohého denne. V konaní pred súdom prvej inštancie nebolo preukázané, že by v období, počas ktorého žili žalobcovia 2/ a 3/ v zahraničí, došlo medzi nimi a nebohým ku konfliktom, prípadne k iným okolnostiam, ktoré by tak výrazne oslabili ich vzájomné interpersonálne väzby, že by to vylučovalo zásah do osobnostných práv žalobcov. Skutočnosť, že žalobcovia 2/ a 3/ boli s nebohým posledné roky jeho života v menej častom kontakte ako žalobca 1/, súd prvej

inštancie zohľadnil pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy. K námietke žalovaného, že „ani jeden zo žalobcov nekontaktoval nebohého zo zahraničia telefonicky alebo akýmkoľvek iným spôsobom,“ žalobcovia 2/ a 3/ uviedli, že toto tvrdenie žalovaného nebolo v konaní preukázané, že žalovaný sa na takýto kontakt v rámci výsluchu žalobcov ani nedopytoval, a preto ide o ničím nepodložené tvrdenie žalovaného, na ktoré nemožno prihliadať. K tvrdeniam žalovaného, že žalobcovia 2/ až 4/ si nedokázali zistiť správny dátum pohrebu starého otca a nedostavili na jeho pohreb, čo má podľa názoru žalovaného vylúčiť blízky vzťah žalobcov 2/ až 4/ s nebohým, žalobcovia 2/ a 3/ uviedli, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že žalobkyňa 3/ (spolu s manželom - žalobcom 4/) sa nezúčastnila pohrebu ich starého otca z titulu, že jej vlastní rodinní príslušníci oznámili nesprávny dátum pohrebu. Žalobkyňa 3/ nemala vedomosť o tom, že jej bola poskytnutá nesprávna informácia a nemala ani dôvod pochybovať a preverovať pravdivosť dátumu pohrebu. Žalobca 2/ rade sa nezúčastnil pohrebu, nakoľko nemohol opustiť v jemu oznámenom dátume pohrebu pracovisko, resp. zamestnávateľ ho neuvolnil zo zamestnania. Poznamenali, že žalobca 2/ mal rovnaké informácie o pohrebe, ako žalobkyňa 3/, preto ak by aj bol žalobca 2/ uvoľnený zamestnávateľom na návštevu Slovenska výlučne za účelom pohrebu, žalobca 2/ by sa ho nezúčastnil, nakoľko pohreb bol v iný deň. Žalobcovia 2/ a 3/ považujú za neprijateľné, aby im zo strany žalovaného bola takáto skutočnosť dávaná na ľarchu. Tvrdenie žalovaného, že sa nezaujímal o trestné konanie vedené proti pôvodcovi dopravnej nehody, nie je podľa žalobcov 1/, 2/ a 3/ pravdivé. Zaujímal sa o trestné konanie, avšak boli im poskytnuté iba čiastočné informácie. Argumentujú, že účasť pozostalých na trestnom konaní, či sledovanie priebehu trestného konania, nie je kritériom určujúcim intenzitu zásahu do osobnostných práv pozostalých, a teda kritériom rozhodujúcim pre posudzovanie vzniku nemajetkovej ujmy. Z výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie okrem iného bez akýchkoľvek pochybností vyplynulo, že nebohý nahrádzal žalobcom 1/ až 3/ rodičov, resp. otca, poskytoval im rodičovskú výchovu a starostlivosť. Existencia zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/ až 3/ a jeho intenzita, ako aj a nárok žalobcov 1/ až 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy, bol v konaní Okresného súdu Bratislava I riadne preukázaný a rozsudok súdu prvej inštancie je podľa žalobcov v tejto časti zákonne zdôvodnený. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ odvolaciemu súdu navrhli, aby rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

12. Žalovaný k tomuto vyjadreniu žalobcov 1/, 2/ a 3/ predniesol, že je právne neudržateľné, aby súd neprihliadol na skutočnosti vyplývajúce zo svedeckej výpovede osoby, ktorá nemá žiaden záujem na výsledku sporu, nie je jeho účastníkom a ani z neho v prípade úspechu jednej alebo druhej strany nebude mať žiaden prospech, bez riadneho zdôvodnenia. Zároveň v konaní žalobcovia ako jediný dôkaz preukazujúci ich nárok navrhli len výsluch žalobcov, teda osôb, ktorých záujem na výsledku sporu je z ich podstaty daný, a ich finančná motivácia vyplynula aj z ich výpovede. Žalovaný zotrval na námietke, že zomrelý postupoval v rozpore s ustanovením § 417 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože dobrovoľne akceptoval riziko prípadného poškodenia svojho zdravia až smrti. Na uvedené správanie nebohého poukázal v konaní svojou svedeckou výpoveďou vinník dopravnej nehody B. I.. Žalobcovia sú síce príbuznými zomrelého, ale žijú už dlhšiu dobu samostatne a k vzájomnému kontaktu dochádzalo len veľmi zriedka, nakoľko žili v zahraničí. Zároveň ani jeden zo žalobcov neuviedol pri opise ich vzájomného vzťahu vzájomné telefonáty, alebo iné spôsoby kontaktu, z ich vyjadrení vyplýva, že ku kontaktu dochádzalo v posledných rokoch len zriedka, iba asi dva krát za rok, keď prišli na Slovensko na pár dni s výnimkou žalobcu 1/. Žalovaný zopakoval, že žalobcovia argumentujú blízkym vzťahom so zomrelým a silnými citovými väzbami, ba dokonca na úrovni rodinných väzieb medzi rodičom a dieťaťom, čo je v priamom rozpore s ich konaním, kedy si nedokázali ani zistiť dátum pohrebu zosnulého, ani sa nezaujímal o trestné konanie, či dôjde k objasneniu skutku, v ktorého následku nebohý zomrel a k potrestaniu vinníka. Zdôvodnenie neúčasti na pohrebe zosnulého nepovažuje žalovaný za reálne dôvody ospravedlňujúce neúčasť na pohrebe tak blízkej osoby, akým im podľa ich vlastných tvrdení mal byť nebohý. Samotná neúčasť na pohrebe svedčí proti tvrdenému blízkemu vzťahu medzi žalobcami a zosnulým. Súd prvej inštancie sa podľa žalovaného s touto skutočnosťou nevysporiadal a to ani v kontexte dlhodobého pobytu žalobcov 2/, 3/ a 4/ v zahraničí, kde majú už vlastný život a ku kontaktu so zosnulým dochádzalo v uplynulých rokoch len veľmi zriedka, čo má svedčiť o spretrhaní blízkych citových väzieb. Súd prvej inštancie podľa žalovaného žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil, ako žalobcovia výpoveďou preukázali tak intenzívny zásah do ich osobnostných práv, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

13. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ v duplike k vyjadreniu žalovaného zotrvali na svojej argumentácii a predniesli, že vzťah žalobcov 1/ až 3/ s nebohým (a z neho vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do osobnostných práv), bol nespochybniteľne preukázaný výsluchmi všetkých žalobcov

1/ až 4/, pričom výsluch svedka nebol podporený žiadnym ďalším dôkazom (teda ani žiadnym ďalším výsluchom, pričom ak by boli tvrdenia svedka pravdivé, boli by aj preukázateľné). Rozporujú tvrdenie žalovaného, že v konaní pred súdom prvej inštancie mala byť preukázaná finančná motivácia žalobcov. Tvrdia, že je to účelové prekrútenie vyjadrenia žalobkyne 3/ v jej neprospech (ad absurdum dokonca v neprospech všetkých žalobcov). Pre spresnenie žalobcovia uviedli, že žalobkyňa 3/ sa v rámci svojej výpovede pred súdom prvej inštancie na otázku právneho zástupcu žalovaného vyjadrila, na aký účel by použila finančné prostriedky v prípade, ak by bola v tunajšom konaní úspešná. Uvedené je bez akejkoľvek relevancie vo vzťahu k posúdeniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (a ani nevytvára o finančnej motivácii žalobcov). Dodali, že v prípade existencie ich finančného záujmu na výsledku konania by sa proti rozsudku odvolali, nakoľko podanou žalobou žiadali priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v omnoho vyššej sume, než v akej im bola priznaná, a najmä by odvolanie proti rozsudku podal aj v konaní neúspešný žalobca v 4/ rade, čo však neurobil.

14. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v žalovaným napadnutom rozsahu v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť. Vo vzťahu k žalovanému 4/ rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť.

15. V posudzovanej veci sa žalobcovia 1/, 2/ a 3/ domáhajú nemajetkovej ujmy. spôsobenej im zásahom do ich osobného života, tým že v dôsledku dopravnej nehody, ktorú zaviniel B. I. ako vodič osobného motorového vozidla, zomrel ich starý otec.

16. Z hľadiska skutkového stavu veci vychádzal odvolací súd zo zistení súdu prvej inštancie, pričom pre danú vec považoval za rozhodujúce, že vodič motorového vozidla značky K. Z., C.: I., B. I. bol v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 11T/95/2021 právoplatne trestným rozkazom uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtienia Š. S., E. X.X.XXXX, Y. B. X.X.XXXX, keď dňa 4.7.2020 viedol označené osobné vozidlo, pričom na križovatke nesledoval situáciu v cestnej premávke, nerešpektoval dopravnú značku „Stoj, daj prednosť vjazde“ nezastal a nedal pri odbočovaní doľava prednosť vjazde prichádzajúcemu osobnému motorovému vozidlu zn. Z. XXX, C.: X. XXXBF, ktoré viedol Š. S., starý otec žalobcov 1/, 2/ a 3/. V konaní nebolo sporným, že žalovaný vystupoval ako poistiteľ zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla značky K. Z., C.: I..

17. Súd prvej inštancie správne podanú žalobu posudzoval podľa ustanovenia § 11 nasl. Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia má fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka má fyzická osoba právo sa najmä domáhať, aby bolo upustené od neoprávneného zásahu do práva na ochranu jej osobnosti, aby boli odstránené následky týchto zásahov, a aby bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom pokiaľ by sa nejavilo postačujúcim toto (morálne) zadosťučinenie, pretože bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Občianskoprávna ochrana osobnosti fyzickej osoby prichádza do úvahy iba pri zásahoch do osobnosti chránenej všeobecným osobnostným právom, ktoré je potrebné kvalifikovať ako neoprávnené (protiprávne). Neoprávneným je zásah do osobnosti fyzickej osoby, ktorý je v rozpore s objektívnym právom, t. j. s právnym poriadkom. Na vznik občianskoprávných sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka tak musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu, buď v porušení alebo len ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmom na chránených osobnostných právach fyzickej osoby. Pokiaľ môže byť nemajetková ujma vzniknutá na osobnosti fyzickej osoby zmiernená niektorou z foriem zadosťučinenia v zmysle ustanovenia § 13 obč. zák., treba zvoliť takú jeho formu, ktorá je podľa okolností každého konkrétneho prípadu primeraná a postačujúca k relatívnej sanácii nemajetkovej ujmy vzniknutej neoprávneným zásahom, a ktorá tak súčasne bude aj účinná. Súkromná sféra fyzickej osoby (človeka), v ktorej je zabezpečované slobodne realizovať svoju osobnosť, vytvára základ jej celkovej vnútornej istoty a bezpečia. Pod vplyvom európskej judikatúry dospeli súdy k všeobecne prijímanému záveru, že neoprávneným porušením práva na život (resp. zdravie) jednej fyzickej osoby môže dôjsť aj k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej fyzickej osoby, a v dôsledku toho napr. aj k uloženiu peňažnej náhrady podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prospech tejto druhej fyzickej osoby. Podľa tohto širšieho poňatia ujmy pri osobnom súkromí, ktoré takto zastáva aj Najvyšší súd

SR a Ústavný súd SR, rešpektovanie súkromného života zahŕňa aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími osobami. Súčasťou súkromného života sa preto stáva rodinný život zahŕňajúci aj vzťahy medzi blízkymi príbuznými. Zásah proti právu na súkromie (rodinný život) ostatných členov rodiny je v skutočnosti odvodený od prvotného zásahu do práva na ochranu osobnosti, v podmienkach tejto veci do práva na život Š. S., pričom žalobcovia 1./2/ a 3/ ako jeho vnuci boli súčasťou jeho rodinného spoločenstva.

18. Vzhľadom na to, že v zmysle ustanovenia § 193 CSP je súd viazaný rozhodnutím súdu o tom, že bol spáchaný trestný čin. a o tom, kto ho spáchal, bolo potom v podmienkach tejto veci ustálené, že B. I. spáchal prečin usmrtenia Š.J. S., respektíve že mu z nedbanlivosti spôsobil smrť a to závažným spôsobom konania, t. j. porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona (trestný rozkaz - č. 1. spisu 119). Keďže právoplatné trestné rozhodnutie automaticky ešte neznamená, že škoda bola výlučne spôsobená zavinením odsúdeného, súd prvej inštancie sa správne na námietku žalovaného zaoberal aj spornou otázkou spoluzavinenia Š. S. na dopravnej nehode dňa 4.7.2020, čo je zrejmé z jeho argumentácie prednesenej v odseku 20 rozsudku. Z označeného trestného rozkazu jednoznačne vyplynulo, že vodič B. I. pri odbočovaní na križovatke nezastal, nerešpektoval dopravnú značku „Stoj daj prednosť v jazde“ motorovému vozidlu, ktoré viedol Š. S., tak že prekročil povolenú rýchlosť. Pokiaľ ale žalovaný argumentoval spoluzavinením Š. S. na následku jeho usmrtenia, bol povinný v zmysle pravidiel civilného procesu predmetnú skutočnosť preukázať, pretože len samotné prekročenie rýchlosti, ešte predmetný záver neodôvodňuje. B. I. proti trestnému rozkazu nepodal odpor, čím popis skutkového deja a svoju trestnú zodpovednosť akceptoval. Žalovaný nemal proti dôkazu vykonaného trestným rozkazom žiadne námietky, iné dôkazy nenavrhol a nežiadal ani vykonať dokazovanie trestným spisom predmetnej trestnej veci (č. 1. spisu - 157), z ktorého by mohli vo vzťahu k označenej námietke vyplynúť podstatné zistenia. Za takejto situácie potom ale žalovaný nedôvodne súdu prvej inštancie vyčíta vyhodnotenie dôkazu svedeckým výsluchom B. I., ktorý až pred súdom prvej inštancie dňa 24.1.2023 predniesol námietku voči svojej plnej zodpovednosti a to aj argumentáciou, že na križovatke svoje vozidlo zastavil, ktoré tvrdenie je ale v rozpore so skutkovým dejom popísaným v trestnom rozkaze. Preto vo vzťahu k námietke žalovaného o spoluzavinení Š. S. na následku jeho smrti pri dopravnej nehody nebol svedecký výsluch B. I. bez podpory inými dôkazmi, napríklad samotným trestným spisom z predmetnej trestnej veci, prostredníctvom ktorých by mohli byť tieto skutočnosti zistené, spôsobilý vierohodne žalovaným namietané spoluzavinenie preukázať. Súd prvej inštancie preto správne vyhodnotil výsledky dokazovania a správne dospel k záveru o tom, že vodič motorového vozidla značky K. Z., C.: I., B. I. bol výlučným vinníkom dopravnej nehody.

19. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalovaného o odlišnom prístupe súdu prvej inštancie k dôkazu výsluchom svedka B. I., ktorý v kontexte záveru trestného rozkazu vyznel nevierohodne a dôkazom vykonaným vzájomným účastníckym výsluchom žalobcov. Len okolnosť, že žalobcovia mali ku konaniu rovnaký vzťah, nemôže mať za následok hodnotenie ich výpovedí ako nevierohodných. Žalovanému bola súdom prvej inštancie poskytnutá možnosť klásť im pri výsluchu otázku, a týmto postupom dostal dôkazný priestor a príležitosť preukázať svoje tvrdenia k vzniku nemajetkovej ujmy žalobcov 1/, 2/ a 3/ a ich výpoveď spochybníť. Záver o účelovosti výpovede žalobcov 1/, 2/ a 3/ nemá oporu vo výsledkoch dokazovania.

20. Protiprávnym konaním B. I. došlo vo vzťahu k Š. S. a členom jeho rodinného spoločenstva k fatálnym následkom, ktoré v zmysle ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je možné odstrániť. Výpovede žalobcov potvrdili skutočnosť, že medzi starým otcom Š. S. a jeho vnukmi/vnučkou v osobách žalobcov 1/, 2/ a 3/ bolo vytvorené silné citové puto, vytvárané od narodenia žalobcov 1/, 2/ a 3/ prostredníctvom starostlivosti starého otca. Smrť starého otca prišla do života žalobcov 1/, 2/ a 3/ náhle, neočakávane a zbytočne. Bola spôsobená nedbanlivosťou tretej osoby. Aktívna legitímácia v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka patrí všetkým blízkym osobám, pričom nezáleží na tom, či samy boli svedkami ujmy obete dopravnej nehody (starého otca) a toto nešťastie prežívali bezprostredne, alebo sa ich útrapy stratou blízkej osoby rozvinuli neskôr v dôsledku správy o nešťastí. Súd prvej inštancie správne skúmal intenzitu citovej väzby medzi žalobcami 1/, 2/ a 3/ a zomrelým starým otcom. Odvolací súd sa nestotožňuje s námietkou žalovaného o pretrhnutí blízkych citových väzieb so žalobcami 2/ a 3/. Pravdou je, že žalobcovia 1/, 2/ a 3/ ako osoby zomrelému blízke sú v dospelom veku, majú každý svoju rodinu. Nežili so zomrelým v spoločnej domácnosti a okrem žalobcu 1/ neboli bezprostredne prítomní pri dopravnej nehode. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ neboli ani existenčne závislí na zomrelom, avšak medzi nimi a zomrelým silné citové puto bolo. Má základ v tom, že starý otec v detskom veku žalobcov

I/, 2/, a 3/ plnil všetky úlohy starého otca, zaujímal sa o žalobcov I/, 2/ a 3/ a oni sa zaujímali o neho. Žili v spoločnom prostredí, každodenne sa stýkali, starý otec sa podieľal na ich výchove, učil ich poznávať veci a vykonávať práce, puto medzi nimi bolo intenzívne a nepretrhlo sa ani v dospelosti. Medzi žalobcom 1/ a zomrelým bolo intenzívnejšie tým, že obaja bývali v blízkosti a denne sa stretávali a pomáhali si. Výpovede všetkých žalobcov potvrdili, že aj keď žalobcovia 2/ a 3/ žijú a pracujú v zahraničí, čo obmedzuje ich prítomnosť na Slovensku, ich puto s rodinným spoločenstvom a ani so starým otcom na Slovensku sa nepretrhlo, vzťah medzi starým otcom a žalobcami 2/ a 3/ sa nestal neutrálny. Týmto tvrdeniam nemal súd prvej inštancie dôvod neveriť. Každý zo žalobcov I/, 2/ a 3/ stratil v osobe starého otca osobu mu blízku. Aktuálnu kvalitu hĺbky vzťahu žalobcov 1/, 2/ a 3/ súd prvej inštancie na základe výsledkov dokazovania správne náležite individualizoval výškou peňažnej satisfakcie, jej odstupňovaním, keď u žalobcu 1/ bola intenzívnejšia každodennou blízkosťou starého otca, žili v jednej obci, ako u žalobcov 2/ a 3/, ktorí sa začlenili do bežného života v zahraničnom prostredí. Pokiaľ žalovaný spochybnil záver súdu prvej inštancie k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy žalobcom 2/ a 3/, stratou blízkosti vzťahu so starým otcom argumentáciou o ich neúčasti na jeho pohrebe, odvolací súd prednáša, že táto námietka osamotene k výsledkom dokazovania nemôže záver súdu prvej inštancie o kvalitne rozvinutom vzťahu žalobcov 2/ a 3/ so starým otcom spochybniť. Súd prvej inštancie správne vec uzavrel záverom o dôvodnosti priznania nemajetkovej ujmy žalobcom I/, 2/ a 3/ pri usmrtení ich starého otca z dôvodu ich blízkeho vzťahu, pri určení výšky nemajetkovej ujmy správne prihliadol na okolnosti tejto veci, kvalitu vzájomného vzťahu zomrelého so žalobcami I/, 2/ a 3/, jej primeranosť a správne túto porovnal aj s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v iných obdobných veciach, pričom výška žalobcom I/, 2/ a 3/ priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v podmienkach tejto veci odráža aj všeobecné predstavy o spravodlivosti a slušnosti.

21. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného o nedostatočne a chybné odôvodnenom napadnutom rozhodnutí, respektíve jeho nepreskúmateľnosti. Z napadnutého rozhodnutia je zrejmé, z ktorých skutočností súd prvej inštancie vychádzal, ako sa s nimi vysporiadal, na základe akej právnej normy rozhodol a akými úvahami sa riadil pri vyhodnotení dôkazov. Súd prvej inštancie svoje úvahy o dôvodnosti nároku žalobcov I/, 2/ a 3/ na priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy a jej výšky zrozumiteľne a dostatočne vysvetlil, a stranám sporu dal možnosť proti jeho záveru predniesť vecnú odvolaciu argumentáciu.

22. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých výrokoch I, II, III a závislom výroku VI ako vecne správnych postupom podľa § 387 odsek 1 CSP potvrdil.

23. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 odsek 1 v spojení s § 262 odsek 1 CSP. Žalobcom 1/, 2/ 3/, ktorí mali v odvolacom konaní plný úspech, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. V zmysle § 262 odsek 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

24. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 CSP).

(1) Dovolanie podľa § 421 odsek 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).